

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Geloven

"Die dan zijn woord gaarne aannemen....."

Hand. 2:41a

Aannemen is geloven en geloven is aannemen.

Petrus en de andere apostelen hadden gesproken.

Petrus voorop! Hij stond nu tegenover een grote schare. Hij stond niet in het vlees, maar vervuld met de Heilige Geest. Toen hij in het vlees verkeerde, vluchtte hij voor één vrouw.

Nu hij in de Geest verkeerde, vreesde hij tienduizenden niet. Hij hanteerde het zwaard des Geestes. Dat is het woord van God. Joël en Psalm 16 vormden de tekst. De preek werd gezegd. Niet omdat deze van Petrus was, maar omdat de Heilige Geest er in mede kwam. Dat is altijd noodzakelijk. De harten van de hoorders werden door de Heilige Geest ontvankelijk gemaakt voor het Woord. Zij waren als een dorstig land. Het Woord ging er in als stromen van levend water. Zij namen het gaarne aan. Niet alleen datgene wat Petrus had gezegd aangaande de noodzakelijkheid van het geloof in de Heere Jezus Christus, maar ook datgene wat er aan vooraf was gegaan. Namelijk het ontdekkende element in de prediking. Dat mag nooit ontbreken. Want waar geen schuld is, daar is ook geen behoefte aan vergeving. Waar schuld is en ook gevoeld wordt, daar ontstaat een verslagen zondaar. Dat is niet alleen maar een geslagen zondaar, die een klap gekregen heeft en daarna zelf weer spoedig op de been gekomen is.

Doch een verslagen zondaar. Dat is iemand, die zichzelf niet meer redden kan. Dat is iemand die de strijd op moet geven. De strijd namelijk tegen God. Want zo is de mens van nature. Hij verkeert in oorlog met God. Doch gelukkig degenen, die het mogen leren verliezen van God.

Is dat ook bij u al het geval? Dan is het een verlies, wat een zalige winst tot gevolg heeft. Een winst voor de eeuwigheid. Een winst voor het koninkrijk Gods.

Toen zij verslagen waren en zichzelf niet meer helpen konden, was de redding nabij. Ik wil het nog sterker zeggen: Toen was de Redder nabij. Dat is de Zaligmaker, de Heere Jezus Christus. Een rijke Christus en een arme zondaar passen precies bij elkaar. Waar geen arme zondaar is, daar is voor een rijke Christus geen plaats. Die gezond zijn hebben de Medicijnmeester niet van node, maar die ziek zijn, die dodelijk ziek zijn.

Zij kunnen door niemand anders meer geholpen worden dan door Jezus alleen.

Door middel van de prediking, werd door de Heilige Geest het oog van de hoorders op Hem gericht. Zij kregen Hem te zien. Nu niet met hatelijke ogen, zoals dit voorheen gebeurde, doch met liefdevolle ogen. Want de liefde was in beginsel in hun hart uitgestort. De liefde zet het geloof in werking. Het geloof werkt door de liefde. De liefde gelooft alle dingen. Alle dingen die door God in Zijn Woord geopenbaard zijn. Dat is de schuld. Dat is ook het recht dat de zondaar veroordeelt. Dat is ook de genade, die de vrijspraak van de zondaar tot inhoud heeft.

Genade! Wat is dat een rijk woord. Een onuitsprekelijk woord. Het is geen goedkoop woord. Integendeel. Genade is duur. Zeer duur! Genade heeft groter waarde dan alle schatten, die door de aarde kunnen worden voortgebracht. Voor de genade die God geeft, heeft de Zoon van God Zijn bloed gegeven. Hij is te zijner tijd voor de goddelozen gestorven, opdat goddelozen met God verzoend zouden kunnen worden. Hij stierf voor mij, daar ik anders de eeuwige dood had moeten sterven. De eeuwige dood sterven! Wat is dat? Dat is voor

eeuwig verloren gaan! Men zou eeuwig in de hel moeten verkeren, om te kunnen beseffen wat dát is.

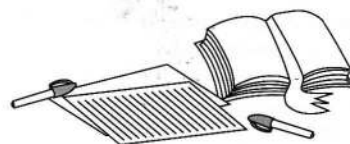
Ik geloof de nederdaling ter hel, opdat ik in mijn hoogste aanvechttingen verzekerd zij en mij ganselijk vertrooste dat mijn Heere Jezus Christus, door Zijn onuitsprekelijke benauwdheid, smarten, verschrikking en helse kwelling, in hetwelk Hij in Zijn ganse lijden (maar inzonderheid aan het kruis) gezonken was, mij van de helse benauwdheid en pijn verlost heeft. Zo staat het in de Heidelbergsche Catechismus. Dat is de taal van de Kerk, de taal van het geloof.

Dat geloof kreeg die verslagen menigte. Daarom namen zij het Woord gaarne aan. Dat Woord was het getuigenis van God. Dat zonk door de werking van de Geest van God in hun hart. Het maakte hen van verloren, behouden mensen. De doemelingen werden hemelingen. Onbegrijpelijk, maar waar! Gods woorden zijn altijd waar. Doch als ze door Gods Geest worden toegepast, worden zij waarheid in het binnenste. En daar vraagt God naar. Men neemt dan Zijn Woord niet voor kennisgeving aan. Men doet het gaarne, gewillig, met een volkomen hart. En dat tot eeuwige zaligheid.

"Die dan zijn woord gaarne aannemen....."

Hoe is het met u?!

Wijlen Ds. H.C. v.d. Ent

VAN DE REDACTIE

Inhoud.

In deze aflevering van ons blad hebben we een meditatie geplaatst van wijlen ds. H.C. van der Ent over

Hand. 2:41a "Die dan zijn woord gaarne aannamen...". Daarin komt uit dat de Heere na de uitstorting van de Heilige Geest door middel van de prediking Zijn Kerk heeft uitgebreid. Ds. M.C. Tanis schrijft over het verband tussen Golgotha en Pinksteren zoals dit wordt gelegd door het avondmaalsformulier. Van de hand van Ds. J.M.J. Kieviet is het slotartikel over de 'drie stukken' geplaatst. Ds. P. van Zonneveld schrijft opnieuw "een brief aan ouders." Ds. Hoefnagel gaat in de vragenrubriek in op het hebben van meerdere vrouwen ten tijde van het Oude Testament. Ds. Visser vervolgt zijn serie over de Dordtse Leerregels.

Fam. Ds. K. Visser

We leven mee met de fam. Ds. K. Visser. Er is een zeer ernstige ziekte geconstateerd in de lever van mw. Visser. De Heere geve kracht en

ondersteuning op het gebed. Alleen bij de Heere is ondersteuning op het ziekbed te vinden. De Heere kan maken dat er groot en goed van Hem gesproken wordt onder de moeilijkste omstandigheden. Moge de Heere die genade schenken en geven naar ziel en lichaam beide wat nodig is in deze zeer moeilijke weg.

Ds. P. van Zonneveld

Door rugklachten is het sinds half maart onmogelijk voor te gaan. Er is nog weinig vooruitgang merkbaar. Een veelheid van gedachten zal er in het hart zijn. Maar er mag ook geleefd worden bij de overtuiging dat de Heere weet wat goed is. We weten niet hoe Gods weg verder zal zijn. De begeerte leeft het Woord weer te mogen prediken. De Heere lere volgen, ook in deze weg. We wensen ds. Van Zonneveld en zijn vrouw van harte sterkte toe.

Ds. M.A. Kempeneers

Het mag naar omstandigheden goed gaan met ds. Kempeneers. Hij gaat al enige tijd eenmaal per zondag voor in de prediking. Het is het beste voor het

herstel zich voorlopig nog wat te ontzien. Geve de Heere zodanige genezing dat de ambtelijke werkzaamheden weer ten volle ter hand zouden kunnen worden genomen. Er is reden de Heere te erkennen dat Hij het tot op heden nog wonderlijk wel heeft willen maken.

Fam. A. Beukers

De fam. Beukers mocht 55 jaar gehuwd zijn. Br. Beukers mag al vele jaren zijn krachten geven als bestuurslid van "Bewaar het Pand." De Heere geve dat ze nog enige tijd voor elkaar gedragen en gespaard mogen worden. Bovenal schenke de Heere bij het klimmen der jaren voor- en toebereid te worden op de eeuwigheid.

Verschijningsdatum volgend nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 10 juli verschijnen. Copy graag binnen de donderdag een week voor de verschijningsdatum. Bij voorbaat hartelijk dank voor uw medewerking.

AvH.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren en Ds. J.M.J. Kieviet

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 7,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 6 dollar per jaar.

Advertenties € 0,35 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Dit tijdschrift wordt ten behoeve van iedereen die niet op de gebruikelijke manier kan lezen uitgegeven op groot-letter of via de Electronische Postbus. Informatie en opgave: CBB, Christelijk Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden, Postbus 131, 3850 AC Ermelo, tel. 0341-551014.

GOLGOTHA EN PINKSTEREN

Het avondmaalsformulier spreekt ons steeds van Christus en Zijn werk. Dit is te begrijpen, want de opsteller zelf leeft bij en uit de grote Ambtsdrager en Zijn werk. De weg van Jezus Christus naar Golgotha is ook voor hem een heilsweg. Immers op de plaats van het gericht heeft de Zaligmaker dragend de straf en de vloek van de zonde, de macht van de zonde gebroken. Ja, totaal verbroken. En daardoor is er plaats gekomen voor de Heilige Geest. En wat dat betekent en werkt wordt in het formulier duidelijk beschreven. Christus heeft door Zijn kruisdood de levendmakende Geest verworven; opdat wij door die Geest (Die in Christus als in het Hoofd en in ons als Zijn lidmaten woont) met Hem waarachtig gemeenschap hebben en al Zijn goederen, het eeuwige leven, de gerechtigheid en heerlijkheid deelachtig worden. Hierdoor wordt terecht de onlosmakelijke band tussen Golgotha, wat ons spreekt van Christus' volbracht werk, en Pinksteren, wat gaat over de uitstorting van de Heilige Geest benadrukt. Christus heeft de levendmakende Geest verworven. Over deze

belangrijke zaak moeten we niet heen lezen. Het zegt ons, dat Jezus Christus voor de Heilige Geest om zondaren levend te maken Zijn bloed moest geven en de dood moest ingaan. Welk een heil. Zondaren die dood zijn door de misdaden en de zonden kunnen nu levend gemaakt worden. U staat van de dood gaan ze over in de staat van het leven. Van het eeuwige leven. Een Godverheerlijkend leven. Een leven wat troost, blijdschap, vrede en wat toekomst heeft. Door dit leven is er ook gemeenschap. Gemeenschap met de Heilige Geest. Wanneer het nu over die gemeenschap gaat staat er: die Geest woont in Christus, Die het Hoofd is en in ons als Zijn lidmaten. Welk een wonder van genade. Welk een liefde. Immers we weten wat de betekenis van 'wonen' is. Het gaat om de plaats waar men zich thuis weet. Waar men leeft. Nu is de Heilige Geest één met Christus, zodat we lezen dat de Geest genoemd wordt de Geest van Christus. Jezus Christus en de Heilige Geest zijn één. Nu is de Heilige Geest ook de Bewoner, de Hoofdbewoner van Gods kinderen. Dit is Hij gewor-

den. Van nature bezit iedereen de geest van beneden en die geeft richting aan het leven. Aan het denken en aan het gevoelen. Bij de één sterker dan bij de ander. Maar die geest is bij allen. Door de levendmakende geest komt het leven in een zondaar en gaat Hij in hem werken en doorwerken. De Heilige Geest doet dit zo, dat we Christus en al Zijn weldaden deelachtig worden. Daar aan krijgt de zondaar ook behoefte: om met Christus te leven. Christus wordt alles. Jezus Christus het Hoofd en al de Zijnen Zijn lichaam. Welk een gedachte. Welk een werkelijkheid. Die eenheid van Hoofd en lichaam komt tot stand door de Heilige Geest. Het toegevoegde 'waarachtig', in het formulier gebruikt, is een kernwoord, waar we niet overheen mogen lezen. Het is waar en zeker. De gemeenschap is geen gedachte, maar een levende werkelijkheid. Aan de tafel van het avondmaal, die tafel der gemeenschap wordt genoemd, wordt die gemeenschap verzegeld. Tot versterking en bemoediging. Aan die waarachtige gemeenschap worden heilsweldaden toegevoegd. We lezen in het formulier: dat wij al Zijn goederen, het eeuwige leven, de gerechtigheid en heerlijkheid deelachtig worden. Door de Heilige Geest worden de gelovigen al de door Christus verworven goederen deelachtig. Die goederen zijn onmisbaar. Wanneer de Heilige Geest in ons hart werkt, worden we daarvan overtuigd. Het gemis

ervan wordt verstaan. Aan het gebeuren in het paradijs gaat men niet voorbij. Het wordt niet slechts aanvaard als een stuk gereformeerde belijdenis. De zonde en de gevolgen treffen ons. En bijzonder wanneer door de prediking van het Woord opengaat, waarin al Christus' goederen bestaan en het doel ervan. Dan wordt de pijn van het gemis gevoeld. Maar er ontstaat ook het aanhoudend bedelen, om ze te kennen, omdat daardoor het leven met Christus is en Zijn heil. Het gebed tot de Heilige Geest is aanwezig. Want de Geest maakt deelachtig, wat Jezus Christus door Zijn lijden, sterven en dood verworven heeft. Het wordt goed verstaan en al meer dat er alleen het kennen van het eeuwige leven is wanneer de Heilige Geest in ons werkt. Immers de Geest is het Die levend maakt en leidt tot Christus. De grond van de zaligheid is namelijk de gerechtigheid van de Heere Jezus. De vrucht van het voldoende werk van Christus is de verzoening en het leven met de Heere. Heerlijkheid. Het staan in de volle gemeenschap met de Heere. Golgotha en Pinksten horen bij elkaar. Aan het kruis voldeed Jezus Christus en verwierf Hij de Heilige Geest. Door het deelachtig makende, toe-eigenende werk van de Heilige Geest is er zaligheid in eeuwigheid. Welk een onderwijs wordt gegeven. Bij ons leve: maak dat mijn hart oprecht Uw lessen eer'. Dat niets die ooit uit mijne ziel moog' wissen.

Ds. M.C. Tanis

DE DRIE STUKKEN (6, SLOT)

Met deze bijdrage beëindig ik de kleine serie artikelen die gewijd is aan de 'drie stukken'. Terwijl ik dat zo schrijf, realiseer ik me dat de verhouding tussen kennis van ellende en verlossing heel wat meer aandacht ontving dan de relatie verlossing – dankbaarheid. Misschien dat er nog eens een mogelijkheid zal zijn ook daarover iets te schrijven. Dit keer ging het vooral over de betekenis van zondag 2 van de Heidelbergse Catechismus, de plaats van de ellendekennis ten opzichte van de kennis van Gods genade door de Heere Jezus Christus. Ik hoop dat u het met (inmiddels) me eens bent, dat onze Catechismus hierover een duidelijk geluid laat horen: de bediening van de Wet in haar aanklagende en ontmaskerende functie maakt een mens tot zondaar voor de Heere opdat hij Christus nodig zou

hebben tot zaligheid, opdat hij tot Hem zou vluchten en door het waarachtig geloof deel zou hebben aan Christus en aan Zijn weldaden. Die gezond is, heeft geen dokter nodig. Daarentegen wie zich ziek weet, die spoedt zich naar hem om geholpen te worden. De kennis van zonde en genade zijn in deze orde aan elkaar verbonden. Het tweede zal er niet zonder het eerste zijn. En het eerste zal naderhand nog extra verdiept zijn door het tweede.

Deze voorstelling kan wel genoemd worden: de chronologisch-bevindelijke. Zo heeft dr. Verboom haar genoemd in zijn inaugurele rede. En daarin wil ik hem volgen. Maar anders dan hem erken ik dat dit de bedoeling ook is geweest van Ursinus, de opsteller van de Catechismus.

Nu wordt van deze gedachtegang wel gezegd dat ze het geloofsleven op een gekunstelde wijze in fasen verdeelt. Maar ik denk dat dat op een misverstand berust. Alsof bedoeld zou zijn dat een mens eerst een poosje in het stadium van de ellendekennis verkeert, daarna tot de fase van de verlossing opklimt, om de rest van zijn leven in het stuk van de dankbaarheid te verkeren. Wie meent dat dit bedoeld zou zijn, heeft van de werkelijke gangen van Gods Kerk nog maar weinig begrepen. Het was wijlen ds. H.C. van der Ent die ik eens aan een jonge dominee hoorde vragen: "Zeg vriend, zeg mij eens waar de kennis van de ellende het diepst is..." Toen hij enige aarzeling constateerde, gaf hij zelf het antwoord maar: "In het stuk van de dankbaarheid..." En zo is het ook. Lees er dezelfde Catechismus maar op na. Of vraag het aan de apostel Paulus en hoor diens klacht in Romeinen 7: *"Ik ellendig mens..."* Gods kinderen moeten steeds weer leren dat ze vleselijk zijn en onder de zonde verkocht. Om telkens weer opnieuw te ervaren dat het leven buiten hen in Christus ligt. Ik wijs in dit verband ook nog op hoofdstuk 5 van de Dordtse Leerregels, dat handelt over de bewaring van Gods kinderen. Paragraaf 7 geeft aandacht aan de beleving van die bewaring. Als de Heere hen opricht uit het dal van de verachtering in de genade, dan leidt Hij hen, aldus de Dordtse vaders, opnieuw langs de weg van ellende, verlossing en dankbaarheid. De Heere *"vernieuwt hen zeker en krachtig door Zijn Woord en Geest tot bekeering, opdat zij over de bedreven zonden van harte en naar God bedroefd zijn, vergeving in het bloed van de Middelaar door het geloof met een verbroken hart begeren en verkrijgen; de genade van God, die nu met hen verzoend is, wederom gevoelen; Zijn ontfermingen en trouw aanbidden en voortaan hun zaligheid met vrezen en beven des te naarstiger werken."* De drie stukken tekenen dus een levenslange les.

Ik erken het bovenstaande van harte. Maar dat is niet in tegenspraak op wat ik eerder benadrukte: als het gaat om het eerste komen tot Christus is de orde van de drie stukken chronologisch. Als ik niet weet dat ik in de eerste Adam voor de heilige God verloren lig, dan zal ik geen begeerte hebben om door de tweede Adam uit die verlorenheid verlost te worden.

Helaas wordt dit niet overal erkend en in de prediking gehonoreerd. Niet in de breedte van de gereformeerde gezindte. En ook niet overal in onze eigen kerken. Ik acht dat een fundamenteel gebrek. Als in de prediking Wet en Evangelie, kennis van zonde en kennis van genade niet scherp en helder worden onderscheiden, is er het gevaar van 'bezittende' mensen die nooit aan hun armoede en hun verlorenheid zijn ontdekt. Dan wordt het huis van de zaligheid niet op de rotssteen maar op de zandgrond van eigen gerechtigheid gebouwd.

Er circuleren onder ons publicaties die op dit punt niet helder zijn. Zo kwam er enkele jaren geleden onder verantwoordelijkheid van deputaten 'Eenheid gereformeerde belijders' een studie uit die de toe-eigening des heils vanuit de belijdenisgeschriften toelicht. Het is een overzicht waarover veel goeds te zeggen valt. Op bijbelse wijze wordt het een en ander gezegd over verwerving en toepassing, schenking en toerekening, Geest en Woord, over de wedergeboorte en over de kenmerken van het geloofsleven. Die uiteenzetting is bedoeld om van dienst te zijn in de gesprekken met de Gereformeerde Kerken Vrijgemaakt. Jammer is echter dat ditzelfde geschrift op het punt van de drie stukken erg teleur stelt. Het lijkt het karakter te hebben van een soort compromis-tekst zonder echte helderheid. Ten opzichte van de duidelijke synode-uitspraak uit 1846 acht ik het een forse stap terug.

Maar, zo wordt wel eens gezegd, we mogen toch geen voorwaarden gaan stellen om tot Christus te komen. Is er dan eerst een bepaalde mate van zondekennis nodig? Maar werpen we dan geen onbijbelse drempels op? Hier zou veel over te zeggen zijn. Meer dan mogelijk is in dit slotartikel. Laat ik nog eens naar die uitspraak van 1846 wijzen. Daarin is heel duidelijk antwoord op deze vraag gegeven. De synode in Groningen wilde niet anders dan de Heilige Geest vrij laten in het bepalen van de diepte van de zondekennis. Tegelijkertijd sprak men uit dat een zondaar – zo laat de praktijk zien – alleen de toevlucht tot Christus zal nemen, wanneer hij Hem werkelijk nodig heeft. *"De Heere Jezus zal nimmer noodzakelijk of dierbaar zijn, tenzij de zondaar eerst door de Heilige Geest overtuigd is van zijn doemwaardigheid en onmacht."* Is dat een voorwaarde die

ikzelf eerst vervullen moet? Nee, het is dezelfde Geest die van ongeloof en zonde overtuigt, maar die ook vanuit die nood leidt tot de kennis van de zaligheid in Christus. Noem het: de weg. Zo u wilt: de toelidende weg!

Tot slot nog een kort antwoord op een vraag die ik schriftelijk vanuit het Zeeuwse kreeg. Als ik het samenvat, dan is het deze vraag: zou het niet kunnen zijn dat er mensen zijn die een bepaalde mate van overtuiging hebben en die toch nog verloren gaan? *"Gedenk aan de vrouw van Lot!"* Die vrouw was niet als de Sodomieten. Ze ging weg uit de stad Sodom. En toch kwam ze nog om op de weg. Mijn antwoord: helaas behoort dat tot de aangrijpende mogelijkheden. In zijn boek over de viervoudige staat van de mens wijst Thomas Boston erop dat het mogelijk is te blijven 'steken' op de weg van de overtuiging van zonde. Tussen Sinaï en Sion te

blijven staan, zo zegt hij ergens, is levensgevaarlijk. Velen verongelukken daar voor eeuwig, aldus Boston. Mijn ellendekennis op zichzelf beschouwd maakt mij immers niet zalig. Met die kennis kan ik mij ook niet troosten. Daar ligt geen enkele vrede in. Ik citeer Ursinus nog eens die zegt dat *"de schrik pas dan heilzaam is, als er geloof bij komt."*

Het is daarom van het grootste belang niet te rusten voordat ik in Christus geborgen ben. Wie vluchtte naar de vrijstad mocht zich halverwege niet tevreden stellen met de gedachte dat hij op de goede weg was. Nee, alleen binnen in de vrijstad kon de bloedwreker hem niet meer deren. *"Die in de Zoon gelooft, die heeft het eeuwige leven. Maar die de Zoon ongehoorzaam is, die zal het leven niet zien, maar de toorn Gods blijft op hem."*

Ds. J.M.J. Kieviet

-VRAGENRUBRIEK-

In de Mozaïsche wetgeving worden ook richtlijnen gegeven hoe in bepaalde situaties te handelen bij het hebben van meerdere vrouwen. Neem bijvoorbeeld Deut. 21:15-17, een plaats die ik u de vorige keer al noemde. Daar staat: "Wanneer een man twee vrouwen heeft, een beminde en een gehate; en de beminde en de gehate hem zonen zullen gebaar hebben, en de *eerstgeboren zoon* van de gehate zal zijn", dan zal het eerstgeboorterecht toch voor die zoon zijn. De vader mag de zoon van zijn beminde vrouw niet voortrekken boven de zoon van zijn andere vrouw. God kent het hart, vandaar die wetgeving! De woorden 'bemind' en 'gehaat' moet u overigens niet al te letterlijk opvatten. Het gaat hier om een situatie waarbij de man de ene vrouw meer liefheeft dan de ander. We zouden aan Elkana kunnen denken, die Hanna lief had boven Peninna. De Schrift laat ons toch wel even fijntjes voelen dat het hebben van twee of meer vrouwen absurd is: hoe kun je nu je ganse hart aan meer dan aan één vrouw geven? Jakob had Rachel lief, in tegenstelling tot Lea. Zo min je tegelijkertijd twee heren kunt dienen is het onmogelijk voor een man om tegelijkertijd twee vrouwen lief te hebben. Dat is tegen de natuur; het is ook tegen de Schriftuur. God gaf Adam die hij alles gunde slechts

ene vrouw; en van de ganse scheping zegt de Schrift: en zie, het was zeer goed.

Dat er in de wetgeving dus over het hebben van twee vrouwen gesproken wordt veronderstelt dus geen goddelijke goedkeuring, maar toont ons wel goddelijke wijsheid. In de gebrokenheid van het leven wijst de Heere een weg. Bovendien gaat het in het genoemde voorbeeld om bescherming van een ander, in dit geval de eerstgeboren zoon, die van het feit dat zijn vader zich twee vrouwen nam, natuurlijk niet de dupe mag worden.

Wat heeft het voortrekken van de één boven een ander veel leed veroorzaakt. Ouders doen daar geen goed aan. Het feit dat Jozef gehaat was bij zijn broeders lag mede aan Jakobs voortrekkerij. Ouders en grootouders trekken soms kinderen voor om hun gezicht, hun karakter, hun naam. Dat is dwaasheid. Als het goed is zijn al je kinderen je even lief. Als er om bepaalde redenen toch voorkeur is, mag men dat nooit laten blijken. Voortrekkerij keert altijd op je eigen hoofd terug.

Dat er door Mozes wordt gesproken over polygamie zegt dus niet dat de Heere het goedkeurt. De wet geeft in bepaalde gevallen zelfs echtscheidingsregels! En dat terwijl het zevende gebod zegt: *gij zult niet echtbre-*

ken! Gelukkig dat de Heere Jezus daar later licht over geeft, als Hij in Mattheüs 19 zegt: "Mozes heeft vanwege de hardigheid uwer harten u toegelaten uw vrouwen te verlaten; maar van den beginne is het alzo niet geweest". Dat laatste mogen we ook betrekken op polygamie. God houdt Zich en ons aan Zijn inzettingen. Laat dat voor ons genoeg zijn. Ook het nieuwe testament schrijft bijvoorbeeld aan ambtsdragers voor dat zij 'ener vrouwe man zijn', zie 1 Tim.3:2. Tenslotte: Nam Mozes zich ook een tweede vrouw? Wij weten dat hij Zippora huwde, de dochter van Jethro. Dat was voor de uittocht uit Egypte. Bij haar kreeg hij twee kinderen. Maar in Numeri 12 lezen wij: "Mirjam nu sprak en Aäron tegen Mozes, ter oorzaak der vrouw, der Cuschietische, die hij genomen had; want hij had een Cuschietische ter vrouw genomen". Is de ergernis van zijn broer en zus terecht? Hoewel zij Mozes' huwelijk gebruiken om Mozes' zogenaamde 'alleenheer-

schappij' te betwisten, roept het feit zelf bij ons een vraag op. Cusch of Kusan verwijst naar Ethiopië. Heeft Mozes dus een donkere vrouw als tweede echtgenote getrouwd? De rabbijnen hebben van Cuschietische vrouw 'schone' vrouw gemaakt, om Mozes op die wijze vrij te spreken van een huwelijk met een zwarte vrouw. Dat hij een tweede vrouw nam is voor hen nu niet zo zeer de moeilijkheid, maar dat het een zwarte vrouw was. Maar of het een zwarte vrouw was, is ook nog niet zeker. Zippora kwam uit Midian en in Habakuk 3:7 worden Kusan en Midian op één lijn gesteld. Misschien wordt in Numeri 12:1 dus gewoon over Zippora gesproken. Calvijn houdt het daarop en laten wij dat ook maar doen.

Een volgende keer nog een enkel woord naar aanleiding van de vraag over polygamie, maar dan begin ik ook al aan de beantwoording van een mooie geestelijke vraag.

Ds. K. Hoefnagel

Hem (Christus) door een waar geloof worden ingelijfd en al Zijn weldaden aannemen. Verder spreekt zondag 7 over de geloofskennis, het gelovig voor waarachtig houden van Gods Woord en het gelovig vertrouwen hetwelk de Heilige Geest in het hart werkt. De geloofskennis richt zich op Christus en al Zijn weldaden. Door de verlichtende werking van de Heilige Geest wordt Christus aan je geopenbaard. Christus is voor een zondaar verborgen. In de weg van ontdekking aan zonde en schuld zoekt hij in zijn blindheid de zaligheid buiten Christus. Hij kent Christus niet en ziet Hem niet. De sluier zal eraf getrokken moeten worden. Dat doet de Heilige Geest als Hij een oog des geloofs geeft. De vastgelopen zondaar ziet dan in Christus de mogelijkheid en de weg der zaligheid. De Heilige Geest drijft hem aan, om zich met heel zijn hebben en houden aan Christus toe te vertrouwen. Daarop volgt het gelovig vluchten tot Christus, om als een onreine aan Zijn voeten terecht te komen. Brakel zegt: "gelijk iemand zich zet op de schouders van een sterke man om hem door het water te dragen, op hem vertrouwt, leunt, steunt om zich te laten dragen naar de overkant". Velen denken dat het ware geloof hierin bestaat: "Ik geloof dat ik een gelovige ben". Dat is geloven in jezelf. Het is juist afzien van jezelf, alles van jezelf verloochenen, jezelf als een goddeloze zien en zich toevertrouwen aan God in Christus.

Werkzaamheden van het geloof
Het ware geloof is geen werkeloos geloof. Het is werkzaam met Gods beloften. Weet zich aangesproken door de adresseringen, zoals de armen, blinden, kreupelen, melaatsen, dwazen, naakten, schuldigen enz. Er is een verlangen, een uitzien naar, een vluchten tot, een hongeren, een dorsten, een eten en drinken van de genade Gods geopenbaard in Christus. Deze geloofswerkzaamheden gaan gepaard met vele worstelingen. Ze worstelen met hun onwaardigheid, ze hebben te maken met Satans aanvechtingen, met de twijfel van het ongeloof en zo komen ze al biddende en oefenende het geloof in God, Die het beloofd heeft: "Wie tot Mij komt zal Ik geenszins uitwerpen".

Tot de volgende keer, ontvang de hartelijke groeten van jullie vriend,

Ds. K. Visser

VOOR DE JEUGD

Dordt voor jou (17)

Lezen: H.III/IV paragraaf 14

We gaan het hebben over het geloof als gave van God. De remonstranten zien het als een daad van een mens. Daar help je een zondaar niet mee. In dit artikel willen we het niet hebben over het surrogaatgeloof van de duivel, maar over het bijbelse, echte, ware, zaligmakende geloof. Ook wel genoemd de 'moeder van de genade', omdat al het andere eruit voortvloeit.

Genadekarakter van het geloof

Als we in discussie raken met een remonstrant over de vraag of het geloof een gave van God is, dan ben je zomaar niet klaar. De remonstranten spreken namelijk over 'een geven van een macht om te geloven'. "In de prediking", zo beweert men, "biedt God de vergeving van zonden aan". De hoorder moet dit geloven of te wel aannemen. Immers in de prediking is de Heilige Geest zelf aan het woord. Achteraf zul je de conclusie trekken dat het geloof een gave van God is. Dit is niet in over een stemming met Gods Woord. God geeft niet de keus om wel of niet te geloven, maar Hij werkt het geloof in het hart van een dode zon-

daar. Wij zijn blind voor Gods genade. Het boze hart is vol ongeloof en wantrouwen tegenover het Evangelie. Bovendien zou God nog afhankelijk zijn van de mens of de genade effect heeft, ja of nee. Ten diepste komen we hier bij de remonstranten opnieuw weer de verloochening van de doodstaat van de mens tegen. Gods Woord zegt ons, dat God het geloof werkt (Filipp.2:13) Gelukkig, want als ik in de nood van mijn bestaan terecht gekomen ben, dan kan ik niet geloven. Gods Geest zal er aan te pas moeten komen. Hij wordt de 'Geest des geloofs' genoemd. (2 Kor. 4:13) Hij werkt het begin, Hij bewaart bij en Hij vermeerdert en voleindigt het geloof. Als je het geloof wilt hebben, verwacht het dan van God, bidt erom. Wie het ware geloof hebben, zullen God erkennen als de Gever en zij bidden: "HEERE vermeerder ons het geloof". God wekt tot het geloof op door de prediking en door de onmiddellijke werking van de Heilige Geest doet Hij de mens geloven.

Wezen van het geloof

Waaruit bestaat het geloof? Daarvoor kun je het beste te rade gaan bij zondag 7. Daar wordt gesproken over die

BRIEVEN AAN OUDERS (9)

Wat hadden die twee: Izak en Rebekka, elkaar lief. Het staat er zo heel eenvoudig: "en Izak had haar lief". Eerst wordt vermeld: "En Izak was uitgegaan om te bidden in het veld". Wel – hij kreeg Rebekka uit Gods hand, en Rebekka Izak. De Heere Zelf voegde die twee door de liefdeband samen; en wat God heeft samengevoegd, scheidde de mens niet. Het zevende gebod is duidelijk genoeg. De man staat – zo lezen we in het Nieuwe Testament – onder het gebod om zijn eigen vrouw lief te hebben, en de vrouw haar man.

Ouders, zien uw kinderen die wederzijdse liefde? Hoe erg is het voor kinderen als ouders uiteengaan. Welk een verdriet voor die stumpers! Weet dat scheiding voor uw kinderen funest is. Laat uw huwelijk naar de woorden van de Schrift een afbeelding

zijn van de liefde van Christus voor Zijn gemeente. We leven in een tijd van veel zedeloosheid. De verwording grijpt al meer om zich heen. Het is in als kinderen zelfs als ze nog op school zitten al een vriendje of vriendinnetje hebben. Soms wordt al op jeugdige leeftijd vooruitgegrepen op wat naar het Woord tot het huwelijk behoort. Soms wordt samenwonen geprezen boven het huwelijk. Ze gaan het eerst eens proberen. Vaders, moeders, praat u met uw kinderen? Spreekt u weleens met hen over die biddende Izak? Zegt u: "kind, vraag toch de Heere of je de ander uit Zijn hand mag ontvangen". Spreekt u over dat drievoudig snoer dat niet haast verbroken zal worden? De Heere heeft het huwelijk gegeven. God schiep man en vrouw, en samen zijn ze de mens, samen zijn ze het

beeld van God. Na de val beelddrager af, en toch de Heere heeft het huwelijk gelaten. We zeggen: Eva heeft een schone bloem in het paradijs geplukt en meegenomen. Ja – het huwelijk is een schone bloem. Maar ach – hoe openbaart zich de zonde ook op het terrein van het seksuele leven.

Ouders, vecht er toch voor in de kracht van de Heere, dat u en uw kinderen dat wat schoon is, schoon en rein en heilig houden. Ik denk aan vieze boekjes en bladen, aan televisie en computer. Wat is er veel dat de zondige lusten in een mens kan opwekken, en tot zonde kan verleiden. Laat toch alles wat tot zonde brengen kan uitgebannen worden. Wapen toch uzelf en uw kinderen met de geestelijke wapenrusting. Houdt in gedachtenis dat boven de hemelpoort geschreven staat: "Hier komt niet binnen al wat onrein is".

Ds. P. van Zonneveld

Programma cursus geestelijke vorming 2003-2004

15 september 2003

Ds. H. van den Belt, Delft over *"De heiligheid van God"*

13 oktober 2003

Ds. H. Polinder, Urk over *"De toeëigening van het heil"*

10 november 2003

Ds. J.M.J. Kieviet, Rotterdam over *"Met twee woorden (s)preken"*

8 december 2003

de dames J. Bout en N.J. Spaan, Scherpenzeel over *"Matthew Henry"* – Kerkhistorische dialezing

19 januari 2004

Ds. P. den Butter, Middelharnis over *"Aan het ziek- en sterfbed"*

16 februari 2004

de heer J. Boot, Middelharnis over *"Van veilig geborgen naar gevaarlijk ontheemd, godsdienstige opvoeding"*

15 maart 2004

Ds. G.S.A. de Knecht, Barneveld over *"De vreugde van het geloof"*

Plaats: Hervormd Verenigingsgebouw "De Hoeksteen", Ring te Middelharnis.

Aanvang: 19.45 uur.

Kosten van 7 avonden: € 12,- contant of overmaken op banknummer 34.20.77.139 t.n.v. Cursus Geestelijke Vorming, p/a Azaleastraat 19, 3245 CB Sommelsdijk (giro van de Rabobank: 34 61 24).

Kosten per avond: € 3,-, te voldoen op de betreffende avond.

De lezingen worden opgenomen op een cassette. De prijs is € 5,- (bestellen bij Kati Mulder, Azaleastraat 19, 3245 CB Sommelsdijk, tel. 0187-482443).

De Stuurgroep:

Ds. J.C. den Toom, Ds. A.P. Voets, Ds. G.C. Kunz,
Ds. C. Gielen, dhr. J. van Hoorn en Kati Mulder.

CURSUS BIJBELS HEBREEUWS VOOR BELANGSTELLENDEN

Bij voldoende belangstelling wordt aan de Theologische Universiteit Apeldoorn een beginnerscursus Bijbels Hebreeuws gegeven onder verantwoordelijkheid van onze docent mw. Dr. A. Drint. Het minimum aantal deelnemers is 10 personen, maximum 15 personen per groep.

Voor wie?

Voor belangstellenden die niet als student aan de Theologische Universiteit Apeldoorn staan ingeschreven. Het is een cursus voor beginners zonder voorkennis van het Hebreeuws.

Wat houdt de cursus in?

De cursisten leren het Hebreeuwse schrift lezen, maken kennis met de eerste beginselen van de grammatica aan de hand van korte zinnestjes uit de Hebreeuwse Bijbel en verwerken de cursusstof door middel van het vertalen van zinnestjes.

Wat is de omvang van de cursus en wanneer en waar wordt hij gegeven?

De cursus bestaat uit 12 lessen van anderhalf uur en wordt gegeven op de vrijdagmiddag, in de collegeweken van het eerste semester (12 september t/m 5 december), in een van de collegezalen van de Theologische Universiteit, Wilhelminapark 4 te Apeldoorn.

Wat is het benodigde cursusmateriaal?

Het cursusmateriaal wordt door de docente tegen kostprijs geleverd. De cursisten dienen zelf een woordenboek aan te schaffen, bijvoorbeeld het woordenboek van E. Italie, *Bijbels Hebreeuws – Nederlands woordenboek*, Nieuw-Lekkerland: De Haan 2003 (fotomechanische herdruk van de oorspronkelijke uitgave van 1907, 1^e herdruk 1994).

Wat zijn de kosten?

De cursusprijs is € 95,- (exclusief lesmateriaal), te voldoen vóór de aanvang van de cursus.

Is er een vervolg?

Bij voldoende belangstelling wordt in het tweede semester (half februari t/m half mei) een vervolgcursus gegeven, waarin aandacht wordt besteed aan zinsbouw en woordvorming.

Hoe en waar opgeven?

U kunt zich voor deze cursus schriftelijk aanmelden bij het secretariaat van de Theologische Universiteit, Wilhelminapark 4, 7316 BT Apeldoorn of per e-mail: secretariaat.tua@planet.nl

Maar ik zal uitzien naar den HEERE, ik zal wachten op de God mijns heils; mijn God zal mij horen.

Micha 7: 7

Het behaagde de HEERE op Zijn tijd in Zijn heerlijkheid op te nemen onze geliefde broer, zwager, oom en vriend

Catharinus van Leeuwen

Karel

in de leeftijd van 51 jaar.

Hij heeft zijn wens verkregen.

Onze bijzondere dank gaat uit naar het personeel en de vrijwilligers van Verpleeghuis Salem, afdeling De Wijnrank.

Slidrecht:	W. van Leeuwen G.M. van Leeuwen-Takkebos
Oud-Alblas:	J.A. van Leeuwen P. van Leeuwen-de Romph
Alblasserdam:	L.C. van der Heiden-van Leeuwen B. van der Heiden
Bodegraven:	H. van Leeuwen J.A.B. van Leeuwen-Peters
Culemborg	J. van Leeuwen A.M. van Leeuwen-van der Lee
Urk:	P. van Leeuwen
Elburg:	G.J. van Leeuwen A.P. van Leeuwen-van den Noord
Terschuur:	Jan en Joke Doornebal Neven en nichten

Ridderkerk, 18 juni 2003
Verpleeghuis Salem, Vlietlaan 2

Correspondentieadres: Ds. B. van der Heiden
Brunel 212, 2951 HE Alblasserdam

De begrafenis heeft maandag 23 juni, na een rouwdienst in Verpleeghuis Salem te Ridderkerk, plaatsgehad op de Gemeentelijke Begraafplaats te Driebergen.

Camping de Beukenhof

Kleine Chr. Camping midden
Drenthe (Tiendeveen)

T.H. stacar.chalet en
kampeerplaatsen info:
0528-331246 of mail:
jspaas@hetnet.nl

Voor info bel:

0416 - 692 787
of
0184 - 630 180

**Reformatrice Vereniging van
Ongewild Kinderloze Echtparen**

Friedensstimme Zorgt voor

- Bijbels
- Christelijke lectuur
- Russische evangelisten
en hun gezinnen

**Uw gebed en meeleven
zijn daarbij nodig!**

Ondersteun dit werk
door uw gift op
gironummer 4132334

Meer info?
Bel (0182) 53 85 44.

friedensstimme

Postbus 15, 2800 AA Gouda, www.friedensstimme.nl

't Boekendal

Winkelcentrum Urkerhard

Nagel 48, 8321 RG Urk

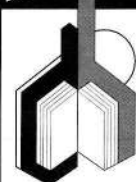
Tel: 0527 - 682110 Fax 0527 - 688668

**Boeken & Bijbels
CD's en Bladmuziek
Schoolartikelen
Kadoartikelen
Kopieerservice
Wenskaarten**

Verzending door heel Nederland

Help zaaien!

Vasily Oelejnika, Oekraïne

STICHTING KOM OVER EN HELP

Postbus 138 • 3860 AC Nijkerk • Tel. (033) 246 32 08

Fax (033) 246 28 07 • info@koeh.nl • www.koeh.nl • Giro 35 35 181

"De lectuur die we krijgen is erg kostbaar. Het is nodig voor onze toerusting. Ook is het belangrijk dat we goed evangelisatiemateriaal uit kunnen delen."

Help zaaien! Lectuurverspreiding en ondersteuning voorgangers.

Giro 35 35 181 of bel (033) 246 32 08 en geef u op als sponsor (€ 10,- per maand).

De zorg achter de schermen

als **Afdelingscoördinator m/v**

Dienstverband

32 tot 36 uur per week op een psychogeriatrische afdeling van 30 bewoners

Wat verwachten we van jou?

Je coördineert de zorg en geeft leiding aan de dagelijkse gang van zaken op een afdeling. Je stuurt het afdelingsteam aan, zowel zorginhoudelijk als organisatorisch. Je geeft leiding aan het multidisciplinair overleg en de werkbesprekingen. Je bent verantwoordelijk voor de begeleiding van leerlingen en je voert functioneringsgesprekken. Je onderhoudt contacten met bewoners en familie.

Functie-eisen

Je bent gemotiveerd voor de geriatrie en hebt een mentaliteit om de kwaliteit van zorg te verbeteren. Je bent Verpleegkundige, Verzorgende-IG of Ziekenverzorgende met minimaal 2 jaar relevante (leidinggevende) werkervaring. Als verpleegkundige ben je in staat diensten te vervullen als daghoofd.

Wat kan je van ons verwachten?

Een pittige en uitdagende baan in een open organisatie, met aandacht voor elkaar en een goede werksfeer. Meerdere malen per jaar volg je met het team opleidingen en bijscholing. Je hebt de beschikking over vernieuwende en eigentijdse faciliteiten. We werken in woon- en leefgroepen van 7 of 8 bewoners en met eerst verantwoordelijk verzorgenden. Je ontvangt de mogelijkheid een passende vervolgopleiding te volgen.

Solliciteren

Stuur een brief naar de heer C.J. van der Lee, Hoofd Personeelszaken. E-mailen kan ook: lee.c@saalem.nl. Voor meer informatie over deze functie of andere mogelijkheden kan je contact opnemen met de heer A.W. Verhoef, Adjunct-directeur Zorg. Ook onze website biedt veel informatie.

"Er is saamhorigheid, dat werkt prettig en komt ook onze bewoners ten goede"

Verpleeghuis Salem biedt haar 150 bewoners een thuis waar volop ruimte is voor zorg, persoonlijke aandacht en levensbeschouwing. De cliënten, voornamelijk ouderen, zijn allen afkomstig uit de Gereformeerde Gezindte, evenals de medewerkers. Onze medewerkers geven van harte inhoud aan de identiteit in een sfeer van respect en liefde.

In het moderne en stervormige gebouw bevinden zich twee somatische en drie psychogeriatrische afdelingen die uitkijken op de royale tuin. In 2004 zal een extra nieuw te bouwen afdeling worden gerealiseerd. Naast een hoge kwaliteit van zorgverlening op maat, draagt ook de huiselijke en gezellige sfeer binnen Salem bij aan het welzijn van zowel bewoners als personeel.

Werken bij Salem betekent profijt hebben van een lange termijnvisie. Deze uit zich onder andere in zorgvernieuwingstrategieën, opleidingsmogelijkheden binnen alle sectoren en een sociaal beleid.

Is jouw grootste zorg de onze?
Dan willen we je graag houden.

Vlietlaan 2 • 2986 AZ Ridderkerk

T (0180) 452 152
F (0180) 452 158
E verpleeghuis@saalem.nl
I www.saalem.nl